

هسته اولیه و روند شکل گیری شهر نجف آباد در طول تاریخ

الهام رحیمی*¹

1- فارغ التحصیل کارشناسی ارشد رشته معماری- مرمت، دانشکده هنر و معماری، دانشگاه آزاد تهران مرکز، rahimi_architect@yahoo.com

چکیده

شهر موجودیتی است انسانی، تاریخی، وابسته به سرزمین، تغذیه کننده ی سرزمین، و تغذیه شونده از سرزمین.

به طور کلی کالبد شهر را میتوان چون کالبد انسان پنداشت، چون این دو هر دو تصویری فشرده از عالم کبیر هستند. از آنجا که عالم کبیر، جهانی نظم یافته و منظومه ای متعالی است، عالم صغیر نیز می باید تصویری از همان نظم مثالی باشد. اعتدال مزاج های بدن و اعتدال مراتب اجتماعی در شهر همسان هستند و این حکمت اشراقی نمودی بارز دارد. ساختار کالبدی استخوان بندی شهرنجف آباد تابعی از ساختار کالبدی شهر است هم چنین هسته ی اولیه ی استخوان بندی شهر در محل تلاقی راه های اصلی منطقه ای و تجاری شکل میگیرد.

بافت کل محدوده ی استخوان بندی شهر اغلب پیوسته و منسجم میباشد و محله های شهر توسط راسته ی اصلی محله یا مستقیماً به ستون فقرات شهر دسترسی داشته و از طریق آن با کلیه ی عناصر ارتباط برقرار میکند.

در این نوشتار، برآنیم که نقش های تعیین کننده ی را در شکل گیری هویت شهری نجف آباد مورد بازشناخت قرار دهیم. بر این اساس ابتدا به شناخت موضوع هویت یک شهر می پردازیم و پارامترهای سازنده ی هویت شهر را مورد بررسی و تجزیه و تحلیل قرار می دهیم. سپس به بررسی نقش آن ها در شکل گیری هر یک از این مؤلفه ها در شهر نجف آباد می پردازیم.

واژه های کلیدی: نجف آباد، هویت، قنات زرین، نظم هندسی

مقدمه

هویت در لغت یعنی بیان یا نمایش ماهیت شیء یا پدیده در ذهن آدمی. به کار گیری تعابیری همچون «من»، «خود»، «شخصیت»، «تعلق» نشان می دهد که برای انسان اعم از فرد و اجتماع موضوعی به نام هویت مطرح می باشد که جملگی متعلقات و وابستگی ها و فعالیت های انسان به آن اطلاق می شود. اما طبق تعریف متداول، «هویت» احساس تعلق به خاطر به مجموعه ای مادی و معنوی است که عناصر آن از قبل شکل گرفته اند.

هویت یک شهر چیست؟ با نگاهی به گذشته می بینیم که هر شهری نام و نشانی داشته و عوامل بسیاری در معرفی یک شهر به کار گرفته شده اند که در شهر دیگر معنایی نداشته است. هر شهر برای خود نشانه ی منحصر به فردی داشته است که عامل جدایی آن از سایر شهرها می گردید.

بنابراین شهرها و فضاهای شهری گذشته ی ما از استقلال، شخصیت و